

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Raamleping nr 171752 „Teadmussiirde pikaajaline programm ühistegevuse tegevusvaldkonnas“

Aruanne

01.01.2020–30.06.2020

Tartu 2020

Ühistegevuse tegevusvaldkonna teadmussiirde pikaajalise programmi eesmärk on tegeleda põllumajandussaaduste tootjate ja töötajate ühistegevusega seotud väljakutsetega, et muuta ühistegevuse koostöövorm järjest sisukamaks ning ettevõtjatele tulutoovamaks.

Programmi raames käsitletakse ühistegevusena põllumajandussaaduste tootjate ja töötajate majandusliku ühistegevuse edendamist.

Raamleping nr 171752 sõlmiti 18. novembril 2016. Programmi täidavad Eesti Maaülikool (EMÜ), Eesti Põllumeeste Keskliit (EPK, ühines 2017. aastal EPKK-ga), Maaelu Edendamise Sihtasutus (MES), Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda (EPKK), Eestimaa Talupidajate Keskliit (ETKL), Põllumeeste Ühistu KEVILI ja MTÜ KEVILI Koolitused.

SISUKORD

1. AJA- JA TEGEVUSKAVA TÄITMINE, SELLE MUUDATUSED NING PLANEERITAVAD TEGEVUSED JÄRGMISEL POOLAASTAL	4
1.1 . Aja- ja tegevuskava täitmine ning selle muudatused	4
1.2. 2020. aasta teisel poolaastal kavas olevad tegevused	5
2. PROGRAMMI TEGEVUSTE JA NENDE TULEMUSTE KIRJELDUS	7
2.1. Infopäevad	7
2.2. Ühepäevased täienduskoolitused.....	8
2.4. Ettevõtete külastused Eestis	10
2.7. Õpiringid	11
2.8. Väljaantud käsiraamatute ja teabematerjalide loetelu	12
2.9. Veebileht	12
3. TEAVE SIHTGRUPPIDELE INFOPÄEVADE, TÄIENDUSKOOTITUSTE, KONVERENTSIDE, ETTEVÕTETE KÜLASTUSTE JA ÕPIRINGIDE TOIMUMISE TEAVITAMISE KOHTA.....	14
4. ELLUVIIDUD TEGEVUSTE TULEMUSLIKKUSE ANALÜÜS.....	15

1. AJA- JA TEGEVUSKAVA TÄITMINE, SELLE MUUDATU- SED NING PLANEERITAVAD TEGEVUSED JÄRGMISEL POOLAASTAL

1.1. Aja- ja tegevuskava täitmine ning selle muudatused

Esimese poolaasta tegevuste plaanimist ja nende täitmist suunas COVID-19 pandeemia põhjustatud eriolukord ja sellele järgnev ebakindlus. Kuigi see mõjutas ühtemoodi kõiki tegevusi, oli pandeemia mõju õpiringidele mõneti väiksem – need läksid operatiivselt üle veebi. Näiteks toidunisuutootjate õpiring toimus esimesel kohtumisel paika pandud kava kohaselt.

Järgnevas tabelis tuuakse välja nõukogu otsusega sätestatud 2020. aasta esimese poolaasta tegevused ja muudatused nende toimumisajaks. Rohelise tooniga märgitakse toimunud üritused.

Nõukogu otsusega kinnitatud 2020. aasta esimese poolaasta aja- ja tegevuskava järgsed tegevused:	2020. aastal korraldatud tegevused ja muudatused:
Ettevõtete külastus Eestis „Toormeale lisandväärtuse andmine“ (OÜ Topi Mõis ja Luigeveski Agro OÜ)	Algselt kavandati külastus perioodi jaanuarist märtsini, kuid see lükkub hilisemasse aega.
Ettevõtete külastus Eestis „Toormeale lisandväärtuse andmine“ (TÜ Farm In ja SCE E-Piim)	Algselt kavandati külastus perioodi jaanuarist märtsini, kuid see lükkub hilisemasse aega.
Ettevõtete külastus Eestis „Toormeale lisandväärtuse andmine“ (Uida talu ja OÜ Kaisma)	Algselt kavandati külastus perioodi jaanuarist märtsini, kuid see lükkub hilisemasse aega.
Ettevõtete külastus Eestis „Toormeale lisandväärtuse andmine“ (Aran PM OÜ ja Kindel Käsi OÜ)	Algselt kavandati külastus perioodi jaanuarist märtsini, kuid see lükkub hilisemasse aega.
Infopäev „Ühistegevuse olemus“	Korraldati 04.03.2020.
Infopäev „Ühistu omanik on ühistu liige“	Algselt kavandati infopäev perioodi jaanuarist märtsini, kuid see lükkub hilisemasse aega.
Indopäev „Tootjaorganisatsioonid“	Algselt kavandati infopäev perioodi jaanuarist märtsini, kuid see lükkub hilisemasse aega.
Kahepäevane täienduskoolitus „Koostöö arendamise meetodid“	Korraldati 30.01.2020–31.01.2020.
Kahepäevane täienduskoolitus „Koostöö arendamise meetodid“	Korraldati 02.03.2020–03.03.2020.

Kahepäevane täienduskoolitus „Koostöö arendamise meetodid“	Algselt kavandati täienduskoolitus perioodi jaanuarist märtsini, kuid see lükkub hilisemasse aega.
Kahepäevane täienduskoolitus „Koostöö arendamise meetodid“	Algselt kavandati täienduskoolitus perioodi jaanuarist märtsini, kuid see lükkub hilisemasse aega.
Õpiring „Viljandi väikepõllumajandustootjate koostöö õpiring“	Korraldati 11.03.2020 (1/3).
Õpiring „Piimanduse koostöö õpiring“	Korraldati 14.03.2020 (1/3).
Õpiring „Toidunisutootjate koostöö õpiring“	Korraldati 05.02.2020, 31.03.2020 ja 13.05.2020 (3/3).
Ühepäevane täienduskoolitus „Koostöö arendamise meetodid“	Korraldati 18.02.2020.
Ühepäevane täienduskoolitus „Koostöö arendamise meetodid“	Algselt kavandati täienduskoolitus perioodi jaanuarist märtsini, kuid see lükkub hilisemasse aega.
Ühepäevane täienduskoolitus „Koostöö arendamise meetodid“	Algselt kavandati täienduskoolitus perioodi jaanuarist märtsini, kuid see lükkub hilisemasse aega.
Ühepäevane täienduskoolitus „Ühistegevuse olemus ja võimalused“	Algselt kavandati täienduskoolitus perioodi jaanuarist märtsini, kuid see lükkub hilisemasse aega.
Ühepäevane täienduskoolitus „Ühistegevuse olemus ja võimalused“	Algselt kavandati täienduskoolitus perioodi jaanuarist märtsini, kuid see lükkub hilisemasse aega.
Ühepäevane täienduskoolitus „Ühistu juhtimine“	Algselt kavandati täienduskoolitus perioodi jaanuarist märtsini, kuid see lükkub hilisemasse aega.

1.2. 2020. aasta teisel poolaastal kavas olevad tegevused

Teisel poolaastal korraldatakse järgnevad tegevused (esimesel poolaastal edasi lükkunud üritused on kaldkirjas):

- *ettevõtete külastus Eestis „Toormele lisandväärtuse andmine“ (OÜ Topi Mõis ja Luigeveski Agro OÜ);*
- *ettevõtete külastus Eestis „Toormele lisandväärtuse andmine“ (TÜ Farm In ja SCE E-Piim);*
- *ettevõtete külastus Eestis „Toormele lisandväärtuse andmine“ (Uida talu ja OÜ Kaisma);*
- *ettevõtete külastus Eestis „Toormele lisandväärtuse andmine“ (Aran PM OÜ ja Kindel Käsi OÜ);*
- *infopäev „Ühistu omanik on ühistu liige“;*
- *indopäev „Tootjaorganisatsioonid“;*
- *kahepäevane täienduskoolitus „Koostöö arendamise meetodid“ (kaks toimumiskorda);*
- *konverents „Tootearendus – kuidas jõuda tooraine tootjast edukaks töötlejaks“;*
- *teabematerjal „Ühistu juhtimine“;*
- *teabematerjal „Ühistutevaheline koostöö“;*
- *õpiring „Viljandi väikepõllumajandustootjate koostöö õpiring“ (kaks toimumiskorda);*
- *õpiring „Piimanduse koostöö õpiring“ (kaks toimumiskorda);*
- *ühepäevane täienduskoolitus „Koostöö arendamise meetodid“ (kaks toimumiskorda);*
- *ühepäevane täienduskoolitus „Ühistegevuse olemus ja võimalused“ (kaks toimumiskorda);*
- *ühepäevane täienduskoolitus „Ühistu juhtimine“.*

Seega on tõenäoline, et kõiki plaanitud tegevusi ei saa täide viia. Kuid programmi meeskond otsib jätkuvalt võimalusi oma tegevuste täies mahus täitmiseks.

2. PROGRAMMI TEGEVUSTE JA NENDE TULEMUSTE KIRJELDUS

2.1. Infopäevad

Esimesel poolaastal toimus üks infopäev, mille pealkiri oli „Ühistegevuse olemus“. Programmi nõukogu seadis selle sihtgruppiks Saaremaa Piimaühistu ning eesmärgiks teadmiste ja teadlikuse kasvu. Võimalik toimumisaeg oli periood jaanuarist märtsini.

Üritus toimus **04.03.2020** Kuressaare Ametikoolis ja selles osales 14 inimest. Infopäeva lektorid olid Meelis Annus (Põllumeeste ühistu KEVILI juhataja) ja Rando Värnik (Eesti Maaülikooli maamajanduse ökonoomika professor). Lektorid esitasid kaks ettekannet:

- „Ühistegevuse kogemused Põllumeeste ühistu KEVILI näitel“ (Meelis Annus);
- „Piimatootmise tulemusmõõdikud kui toovahend piimaühistu töölaual“ (Rando Värnik).

57,14% tagasiside küsimustikule vastanuist hindas teematikat väga heaks (42,86% andis hinnangu hea), 57,14% vastanuist hindas ettekandeid väga headeks (42,86% andis hinnangu hea), 57,14% tagasiside küsimustikule vastanuist hindas korraldust väga heaks (35,71% andis hinnangu hea ja 7,14% hinnangul rahuldav) ning 64,29% vastanuist hindas asukohta väga heaks (35,71% andis hinnangu hea).

Ühistegevusalase info levitamise olulisust rõhutab asjaolu, et nii mõnegi osaleja tõi infopäevale eelkõige just piimatootmise tulemusmõõdikute osa. Tulevikus tuleb hoida infopäevade rõhku ühistute organisatsioonilisel aspektidel ja kombineerida neid praktiliste teemadega nagu sellelgi infopäeval. Praktiline teema annab osalejale põhjuse kohale tulla, misjärel saab ta ka ühistegevusest rohkem teada.

2.2. Ühepäevased täienduskoolitused

Esimesel poolaastal toimus üks ühepäevane täienduskoolitus, mille pealkiri oli „**Koostöö arendamise meetodid**“. Programmi nõukogu seadis selle sihtgrupiks MTÜ Virumaa Põllumeeste Liidu ja Järvamaa Põllumeeste Liidu ning eesmärgiks koostööskuste arendamise. Võimalik toimumisaeg oli periood jaanuarist märtsini.

Üritus toimus **18.02.2020** Mäo Sämmi Grillis ja selles osales 10 inimest. Koolituse viis läbi Kristel Jalak (Kera OÜ täiskasvanute koolitaja). Täienduskoolituse õppekavaga saab tutvuda Eesti Maülikooli õppeinfosüsteemis ([MJ.11 Koostöö arendamise meetodid](#)).

60% tagasiside küsimustikule

vastanuist hindas temaatikat väga heaks (40% andis hinnangu hea), 70% vastanuist hindas ettekandeid väga headeks (30% andis hinnangu hea), 30% tagasiside küsimustikule vastanuist hindas korraldust väga heaks (70% andis hinnangu hea) ning 40% vastanuist hindas asukohta väga heaks (40% andis hinnangu hea ja 20% rahuldav).

Kirjeldatud täienduskoolitus oli üks kolmest kohalikele põllumeeste liitudele suunatud koostöö arendamise meetodite koolitusest. Teised kaks olid mõeldud Pärnumaa ja Raplamaa põllumeeste liitudele ning Põlvamaa, Võrumaa ja Valgamaa põllumeeste liitudele. Huvipuuduse tõttu on kaks nendele organisatsioonidele suunatud koolitust edasi lükkunud.

Esialgul pidanuks kolme ühepäevase koostöö arendamise meetodite koolituse asemel olema kolm infopäeva, kuid eelmiste aastate tagasiside arvestades otsustas programmi nõukogu 2020. aasta tellimusse lisada just täienduskoolitused.

2.3. Kahepäevased täienduskoolitused

Esimesel poolaastal toimus kaks kahepäevast täienduskoolitust, mille pealkiri oli „**Koostöö arendamise meetodid**“. Programmi nõukogu seadis nende sihtgrupiks Põllumeeste ühistu KEVILI ja piimandusühistu E-Piima (praegune SCE E-Piim). E-Piim ei soovinud võimalust kasutada, mistõttu sai teise koolituse sihtgrupiks Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja põllumajanduse grupp.

Täienduskoolituse eesmärgik seati koostööoskuste arendamine ja nende võimalik toimumisaeg oli periood jaanuarist märtsini.

Esimene kahepäevane koostöö arendamise meetodite täienduskoolitus toimus **30.01.2020–31.01.2020** Eesti Maaülikoolis ja selle läbis 22 inimest (24 osales esimesel päeval ja 22 teisel). Koolituse viis läbi Kristel Jalak (Kera OÜ täiskasvanute koolitaja). Täienduskoolituse õppekavaga saab tutvuda Eesti Maaülikooli õppeinfosüsteemis ([MJ.10 Koostöö arendamise meetodid](#)).

43,48% tagasiside küsimustikule vastanuist hindas temaatikat väga heaks (52,17% andis hinnangu hea ja 4,35% rahuldav)¹, 63,64% vastanuist hindas ettekandeid väga headeks (35,36% andis hinnangu hea). 39,13% tagasiside küsimustikule vastanuist hindas korraldust väga heaks (47,83% andis hinnangu hea ja 13,04% rahuldav)² ning 59,09% vastanuist hindas asukohta väga heaks (36,36% andis hinnangu hea ja 4,55% rahuldav).

Teine kahepäevane koostöö arendamise meetodite koolitus toimus **02.03.2020–03.03.2020** Vanatoa turismitalus ja selle läbis 16 inimest (19 osales esimesel päeval ja 16 teisel). Koolituse viis läbi Kristel Jalak (Kera OÜ täiskasvanute koolitaja). Täienduskoolituse õppekavaga

¹ Ühel juhul valis vastaja kaks valikuvarianti.

² Ühel juhul valis vastaja kaks valikuvarianti.

saab tutvuda Eesti Maaülikooli õppeinfosüsteemis ([MJ.10 Koostöö arendamise meetodid](#)).

97,50% tagasiside küsimustikule vastanuist hindas teematikat väga heaks (12,50% andis hinnangu hea), 93,75% vastanuist hindas ettekandeid väga heaks (6,25% ei vastanud küsimusele), 87,50% tagasiside küsimustikule vastanuist hindas korraldust väga heaks (12,50% andis hinnangu hea) ning 56,25% vastanuist hindas asukohta väga heaks (31,25% andis hinnangu hea ja 12,50% rahuldav).

Kahepäevaste koostöö arendamise meetodite täienduskoolituste eripära on nende spetsiifilisus ja põhjalikkus. Koolitaja suudab kohandada koolituse praktilised harjutused osalejate eripäradega ja seab fookuse just sellele, mis kõnetab osalejaid enim. Koostöö arendamise meetodite täienduskoolituste õpe toimub osalejate vajaduste ja soovidega arvestades, mistõttu tasub kaaluda tulevikuski nende korraldamist.

2.4. Ettevõtete külastused Eestis

Ettevõtete külastuste toimumine ja nende täpne kord on tervishoiukaalutlustel veel lahtine. Külastused algavad teise poolaasta sügisperioodil, kui olukord seda võimaldab.

2.5. Välisriigi ettevõtete külastus

Külastuse sihtkoht on Iirimaa, mille programmi nõukogu oma 24.03.2020 otsusega kinnitas. COVID-19 tekitatud segaduse tõttu ei jõutud külastatavate ettevõtete nimekirja veel kooskõlastada. Välisettevõtete külastus kavandati 06.07.2020–10.07.2020, mis pole reisi piirangute valguses reaalne.

Külastuse planeerimisega oodatakse sügiseni, siis on lennureisiga seotud asjaoludes rohkem selgust. Juhul, kui reisi piirangud püsivad ka aasta lõpupoole, ei pruugi välisettevõtete külastus olla võimalik.

2.6. Konverents

Konverents teemal „Turundamine – kaubamärgi loomine ja selle turule toomine“ korraldatakse koostöös Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojaga. Üritus toimub 09.10.2020, kuid selle toimumisvorm pole veel selge. Kaalutakse nii füüsilist kui veebikonverentsi, millest esimene toimuks Eesti Maaülikooli aulas.

2.7. Õpiringid

a) Toidunisu tootjate koostöö õpiring

Toidunisu tootjate koostöö õpiring lõppes 2020. aasta esimesel poolaastal. Selle ajaga kohtuti kolm korda: **05.02.2020**, **31.03.2020** ja **13.05.2020**. Programmi nõukogu seadis õpiringi sihtgrupiks toidunisu tootjad ja selle eesmärgiks väärtusahelas kõrgemale jõudmise. Esimene kohtumine toimus Eesti Maaülikoolis, teine Eesti Maaülikooli veebikeskkonnas (<https://videosild.emu.ee/b>) ja kolmas OÜ Väandras.

Õpiringi teemad olid:

- põllumajandussektori strateegia valguses koostöötegevused taimekasvatuses (05.02.2020);
- põllumajandustootjate väljakutsed Euroopa roheline kokkuleppe keskkonnanõuete ja -meetmete valguses (31.03.2020);
- tehnoloogilised valikud ühistus ühtlase kõrge kvaliteediga toodangu saavutamiseks aastal 2020 (13.05.2020).

Õpiringi kohtumistes jäi kõlama mõte, et need olid kasulikud nii õpiringi liikmetele kui ka nende korraldajale. Teraviljakasvatajatel õnnestus saada infot, mis nende sõnul tavaliselt tootjateni ei jõua ja ühtlasi pidasid nad lugu võimalusest öelda sõna sekka poliitikate kujundamisel. Korraldaja kasu ilmneb just viimati nimetatuse – teraviljatootjate seisukohad ja tagasiside aitasid kujundada hoiakuid võimalike rohemeetmete ja tootjaorganisatsioonide poliitikate kujundamiseks tagasiside andmiseks.

b) Piimanduse koostöö õpiring

Piimanduse koostöö õpiring kohtus 2020. aasta esimesel poolaastal korra, 14.05.2020. Programmi nõukogu seadis õpiringi sihtgrupiks piimandusühistute nõukogu liikmed ja eesmärgiks ühistute konsolideerumise (suurema koostöö). Seni ainus kohtumine toimus Eesti Maaülikooli veebikeskkonnas (<https://videosild.emu.ee/b>).

Õpiringi teema oli Euroopa ühistu SCE E-Piim senised arengusuunad, piimatööstuse arengud ja ootused koostööks tulevikus. Teemavaliku tingis vajadus saada ühistu uuest vormist parem ülevaade ja soov koguda SCE E-Piima arendatavasse tehasesse kodumaist piima, mida praegu töötlemata eksporditakse. Ehk olulisim õpiringi tulemus on kinnitus tõdemusele, et SCE E-Piima uue piimatööstuse projekti edenemise valguses on teistegi piimatootjate koostöösoov suurenenud.

c) Viljandi väikepõllumajandus tootjate koostöö õpiring

Viljandi väikepõllumajandustootjate koostöö õpiring kohtus 2020. aasta esimesel poolaastal korra, 11.03.2020. Programmi nõukogu seadis õpiringi sihtgrupiks Viljandi väikepõllumajandustootjad ja eesmärgiks kaasamise ja koostööskuse arendamise. Seni ainus kohtumine toimus Viljandis.

Õpiringi teema oli ühistu juhtimise ja arendamise praktilised väljakutsed, lahendused ja ootused. Erinevalt teistest õpiringidest, otsustasid Viljandi väikepõllumajandustootjate koostöö õpiringi liikmed kohtuda ainult füüsiliselt, mistap jäi esimene ja seni viimane kohtumine vahetult eriolukorra eelsesse aega.

2.8. Väljaantud käsiraamatute ja teabematerjalide loetelu

2020. aastal avaldatakse kaks teabematerjali: „Ühistu juhtimine“ ja „Ühistutevaheline koostöö“. Need lähevad trükki teisel poolaastal, hetkeseisuga on valmis nende esialgne tekst. Viimaste korrektuuride ja täienduste järel läbivad tekstid keeleteoimetus, küljenduse ja jõuavad trükki.

2.9. Veebileht

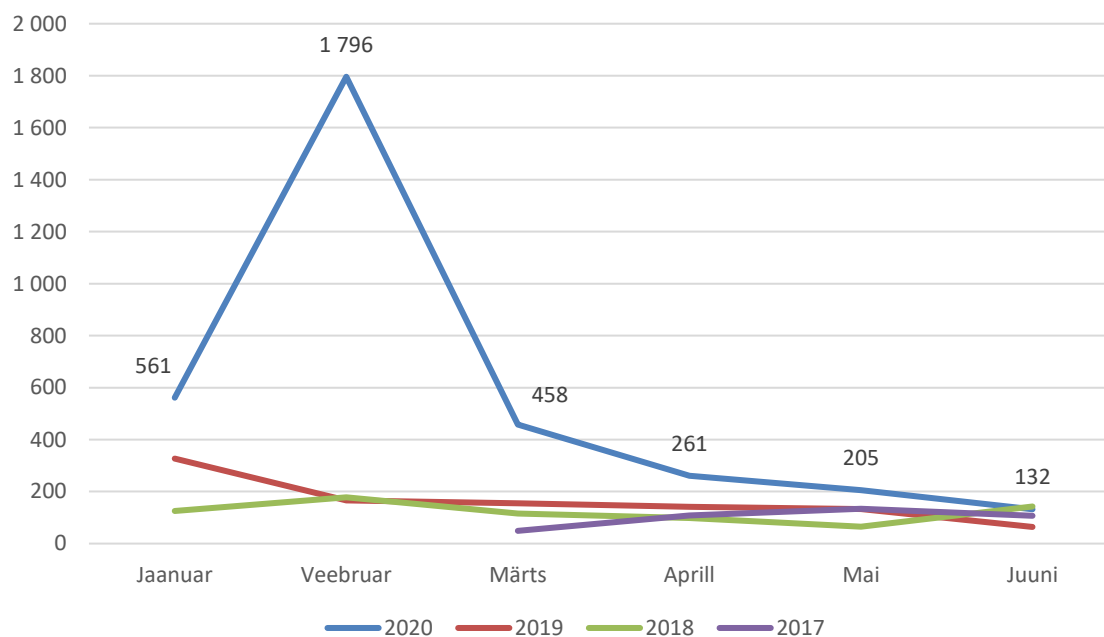
2019. aasta esimesel poolaastal laaditi veebilehele ühe infopäeva materjalid:

- [„Ühistegevuse kogemused PÜ KEVILI näitel“](#) (Meelis Annus, 04.03.2020);
- [„Piimatootmise tulemusmõõdikud kui töövahend piimaühistu töölaual“](#) (Rando Värnik, 04.03.2020)

Lisaks laaditi veebilehele Maaeluministeriumi tellitud uuring [„Eesti põllumajandusühistute juhtimismudeli mõju ühistu juhtimisvõimekusele ning põllumajandustootja positsioonile toidutarneahelas“](#).

Ühistegevuse veebilehe külastatavust Google Analyticsi andmetel kirjeldatakse joonisel 1. Veebilehe külastuste arvu hüppelise tõusu põhjus veebruaris oli 30. jaanuaril Pollumajandus.ee lehel

ilmunud artikkel „[Meelis Annus: Ühistute arengu võtmeküsimus on see, kuidas rahastada oma tegevust](#)“, milles lingitakse programmi raames avaldatud trükised. Lisaks viitatakse programmi veebilehele 24. märtsil ilmunud maainfo.ee artiklis „[MAAELUVÕRGUSTIK: Ühistegevus, mis see on?](#)“ ja konsulentide infokirjas.

Joonis 1. Ühistegevuse teadmussiirde pikaajalise programmi veebilehe (<https://yhistegevus.emu.ee>) külastuste arv esimesel poolaastal 2017–2020

Ürituste piltide jagamisel on suurem rõhk ühismeedial (Facebook ja Instagram), milles veebilehele viitamine aitab tõsta külastuste arvu.

3. TEAVE SIHTGRUPPIDELE INFOPÄEVADE, TÄIENDUS-KOOLITUSTE, KONVERENTSIDE, ETTEVÕTETE KÜLASTUSTE JA ÕPIRINGIDE TOIMUMISE TEAVITAMISE KOHTA

Teave programmi ürituste kohta jõuab avalikkuseni mitme kujul. Siin on mõned olulisemad infokanalid:

- pikk.ee veebileht;
- maainfo.ee veebileht ja uudiskirjad;
- yhistegevus.emu.ee veebileht;
- ühistegevuse programmi Facebooki leht;
- Eesti Maaülikooli veebileht.

Ürituste kutsed saadetakse meiliga meililistile, mis sisaldab:

- ühistute kontakte äriregistrist;
- konsulentide kontakte pikk.ee lehelt;
- varem üritustel osalenud isikute meile;
- PRIA-lt saadud tunnustatud tootjarühmade, põllumajandus- ja metsandusettevõtete ja otsetoetuste saajate kontakte;
- Eesti Maaülikooli kontakte.

Lisaks kasutatakse teisigi meetodeid nagu:

- kutse edastamine programmi nõukogu liikmete poolt;
- kutse edastamine programmi partnerite poolt (Põllumeeste ühistu KEVILI, Maaelu Edendamise Sihtasutus, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, Eestimaa Talupidajate Keskliit ja Põllumajandusuuringute Keskus);
- kutse edastamine ühismeedias.

2020. aasta ürituste eripära on koolituste rohkus, mis on suunatud kindlatele sihtgruppidele (spetsiifilised ühistud ja esindusorganisatsioonid). Seetõttu kasutati massteavitust ainult ühe ürituse jaoks, milleks oli ühistegevuse olemuse infopäev (04.03.2020). Mitmed varem koostatud nimekirjas olevad meiliaadressid polnud siis enam kasutusel, mistõttu eemaldati need koos paari soovi avaldanud isikuga kontaktide nimekirjast.

4. ELLUVIIDUD TEGEVUSTE TULEMUSLIKKUSE ANALÜÜS

2020. aasta esimesel poolaastal korraldati üks infopäev, kaks kahepäevast täienduskoolitust ja üks ühepäevane täienduskoolitus (õpiringid jäetakse siinkohal arvestamata). Kokku neljas tegevuses osales 67 inimest ehk keskmiselt 16,75 osalejat ürituse kohta.

Perioodil 01.01.2020–30.06.2020 osales infopäeval 14 inimest, kahepäevastel täienduskoolitustel 43 inimest ja ühepäevasel täienduskoolitusel 10 inimest. Grupi suurus piiratakse tavaliselt 20 osalejale, kuid kindla sihtgrupi puhul on seda ületatud. Kuna korraldati vaid üks infopäev ja kõik täienduskoolitused olid ühel teemal, ei saa nende populaarsuse kohta hinnangut anda.

Siiski, tagasiside kommentaarid näitavad, et täienduskoolitused täidavad oma eesmärgi. Näiteks kirjutati koostöö arendamise meetodite koolituste tagasisidesse, et selliseid koolitusi peaks enam korraldama ja teemat käsitlema isegi kooliprogrammis. Samas tõdetakse seda alles peale koolituse osalemist, kuna kohalikel põllumeeste liitudele on oma liikmete osalema motiveerimisega raskusi.

Ühistegevuse programmi üritustel osalevad peamiselt põllumajandusühistute ja -ettevõtete juhtkonnad, liikmed aga on pessimistlikumad. Liikmete osalemise suurendamine nõuaks juhtkonna initsiatiivi, samas kui liikmete hinnangul piisab vaid juhtkonna osavõtust. 2020. aastal plaaniti korraldada rohkem üritusi konkreetsetele ühistutele, mis näiteks Põllumeeste ühistu KEVILI puhul oli vägagi viljakas – osales praktiliselt kogu töötajaskond.

Programmi tegevused katavad põllumajandusliku ühistegevuse laia spektrit ja ei keskendu liigselt kindlatele tegevusvaldkondadele. Ühtlasi katavad tegevused kogu tarneahela. Ühistegevuse programmi juht on ühistegevust tutvustanud ka väljaspool programmi tegevust ja saanud programmi osalejatelt koguda sisendit poliitikasoovituste koostamiseks.

Kuigi varasem tagasiside kohaselt suunatakse enamik üritustest konkreetsetele ühistutele, on nende huvi üldiselt leige. Seetõttu otsustati koos Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojaga osa täienduskoolitustest suunata piirkondlikele põllumeeste liitudele. Nendele suunatud üritused kavandati juba jaanuarikuusse, kuid need lükkusid osalejate vähesus tõttu edasi. Esimesel poolaastal toimus nendest vaid üks.

Programmi juht osales 2020. aasta esimesel poolaastal uue teadmussiirde hanke (Teadmussiirde pikaajaline programm põllumajanduse, toidu ja maamajanduse tegevusvaldkonnas) pakkumuse

ettevalmistamises. Ühest küljest tekitab ühistegevuse programmi teiste valdkondadega liitmine muret, kuna tõenäoliselt väheneb programmi tegevusmaht. Teisest küljest on see aga võimalus korraldada teadmussiiret teemadel, mille vastu on ühistegevuse programmis huvi näidatud – näiteks finantskirjaoskus.

Programmi meeskonnal pole tellijale uusi ettepanekuid.

5. KOOSTÖÖTEGEVUSED VALDKONNAS TEGUTSEVATE ASUTUSTE JA ORGANISATSIOONIDEGA

Ühistegevuse programmi partneritega kohtutakse vähemalt kaks korda aastas. Üheskoos arutatakse korraldatud ürituste tulemuslikkust ja seatakse eesmärgid veel korraldamata üritustele. Eriti tõine on koostöö Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojaga, kellega kohtuti ka eriolukorra tingimustes mitmel korral veebi teel.

Koda seob programmiga koos korraldatav konverents ja piimanduse õpiring, mida samuti ühiselt korraldatakse. Teised partnerid on abiks pigem infoga, kellele üritused suunata. Kuigi 2020. aastal on koostöö arendamise koolitusi korraldatud koos kohalike põllumeeste esindusorganisatsioonidega.

Partnerite väärtus seisneb muidugi selles, et lisaks nõule aitavad nad levitada infot programmi ürituste kohta. Kuigi osalejate leidmine on mõnel juhul raske, on partnerite koostöötahe tugev. Selleks jagavad nad läbi oma kanalite infot programmi tegevuste kohta, milles on oluline roll Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojal ja Eestimaa Talupidajate Keskliidul.

Peale igat üritust saadetakse osalejate tagasiside kokkuvõtte tegevuse partneritele. Lisaks jätkub suhtlus nendega nii formaalselt kui ka mitteformaalselt. Programmi mitteformaalse osana on programmi juht avalikkuses sõna võtnud päevakajalistel teemadel, millest ei puudu ka ühistegevuse noot. Seeläbi tugevneb Eesti Maaülikooli maine lisaks maamajanduse valdkonnale ka ühistegevuses, mistõttu on projekti meeskonnaga kontakti otsinud isegi mitte otseselt põllumajanduse valdkonnas tegutsevate ühistegevuslike ettevõtmiste vedajad.

2020. aastal jätkatakse juba varasematest aastatest tuttavat suunda. Eripärane on aga koostöökoolituste suur osakaal, mis on eelmiste aastate koolituste tagasiside tulemus. Eriolukord ja sellest tulenev kestev ebaselgus jätsid aga programmi tegevusele oma jälje.

Aruande koostasid Rando Värnik (programmi juht) ja Taavi Kiisk (programmi assistendi kohusetäitja).

Aruande kinnitas ühistegevuse teadmussiirde pikaajalise programmi nõukogu. Nõukokku kuulub kaheksa liiget, kelle nimed ja aruande kinnitamise kuupäev loetletakse allpool:

1. Hanna Tamsalu, Põllumajandusuuringute Keskus (nõukogu esimees): 07.07.2020
2. Jaak Läänemets, KEVILI (nõukogu liige): 06.07.2020
3. Jaanus Joasoo, Maaeluministerium (nõukogu liige): 10.07.2020
4. Leho Verk, Maaelu Edendamise Sihtasutus (nõukogu liige): 06.07.2020
5. Märt Riisenberg, TÜ EPIKO (nõukogu liige): 06.07.2020
6. Kalle Hamburg, Eestimaa Talupidajate Keskliit (nõukogu liige): 08.07.2020
7. Mikk Link, Eesti Erametsaliit (nõukogu liige): 09.07.2020
8. Rando Värnik, Eesti Maaülikool (nõukogu liige): 08.07.2020